

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร
การประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ.

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี(ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม)ได้มีบันทึกข้อความด่วนมาก ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่าตามที่คณะรัฐมนตรีได้ขอรับร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร การประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ. มาพิจารณาก่อนรับหลักการ ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนภายใน ๓๐ วัน นั้น เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความสำคัญและมีปัญหาหลายประการ คือ

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอาจมีผลกระทบในทางความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลภายนอก เนื่องจากการอภิปรายในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรฯลฯ นั้น อาจจะมีการกล่าวพาดพิงถึงบุคคลภายนอกได้ และผู้ซึ่งสั่งให้มีการใช้เครื่องมือสื่อสารทำการถ่ายทอดนั้นอาจจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายนั้นก็ได้

ประการที่สอง ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวน่าจะเป็นการขยายความในมาตรา ๑๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ ขยายเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งอภิปรายในขอบเขตมาตรา ๑๑๔ ให้คลุมไปถึงนอกสถานที่ประชุมด้วย ทั้ง ๆ ที่บทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญฯ มีเจตนารมณ์เพียงเพื่อคุ้มครองสมาชิกรัฐสภาให้ใช้สิทธิในการอภิปรายในที่ประชุมของรัฐสภาได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะถูกฟ้องร้องทางใด ๆ ดังนั้น จึงมีปัญหว่าการตราพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรฯลฯ ออกไปทางวิทยุหรือโทรทัศน์นั้น จะกระทำได้หรือไม่ เพียงใด และจะเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฯหรือไม่ เพราะบุคคลซึ่งถูกสมาชิกรัฐสภาอภิปรายพาดพิงถึงนั้นไม่มีโอกาสได้ชี้แจงหรือตอบโต้ได้ และการตอบโต้ทางอื่นใดก็ไม่ได้รับการคุ้มครองเหมือนกับผู้ที่อภิปรายในที่ประชุมของรัฐสภา

ประการที่สาม ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการบังคับฝ่ายบริหารให้ต้องปฏิบัติตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติต้องการ ซึ่งตามหลักการออกกฎหมายทั่วไปแล้ว กฎหมายจะออกมาเพื่อให้ฝ่ายบริหารใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ จึงมีปัญหว่าการที่รัฐสภาจะออกกฎหมายดังกล่าวจะขัดกับหลักการแบ่งแยกหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฯหรือไม่

อนึ่ง คณะกรรมการประสานงานฯได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า ไม่ควรรับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

สำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอส่งร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภา

ผู้แทนราษฎร การประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ. ไปให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยด่วน อย่างไรก็ตาม หากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดกับหลักการดังกล่าวข้างต้น ก็ขอให้พิจารณาร่างฯ ที่ควรจะเป็น โดยเป็นร่างฯ ที่ถูกต้องและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน เพื่อจะเป็นทางเลือกของคณะรัฐมนตรีอีกทางหนึ่ง

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญ สมควรได้รับการพิจารณาโดยรอบคอบ จึงได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เป็นเจ้าของเรื่องเพื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และได้จัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่งในวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๓/๑๐๑๐๗ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยสำนักงานเลขาธิการรัฐสภารายงานว่า ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ (สมัยสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ คณะรัฐมนตรีได้ขอรับร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร การประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ. ซึ่งนายสมบัติ ศรีสุรินทร์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ ไปพิจารณาก่อนรับหลักการโดยให้รอการพิจารณาไว้มีกำหนด ๓๐ วัน จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ (กล่าวคือ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเชิญผู้แทนกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินั้นมาร่วมพิจารณาโดยด่วนให้แล้วเสร็จและเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนครบกำหนดเสนอสภาฯ ๑๕ วัน เพื่อให้สามารถเสนอสภาฯ ได้ภายในกำหนดเวลาที่ขอรับมา) โดยขอให้เร่งรัดการดำเนินการให้แล้วเสร็จและส่งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ด้วย

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม) ได้มีบันทึกข้อความ ด่วนมาก ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีความว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีโดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม) ได้ขอรับร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร การประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ. ไปพิจารณาก่อนรับหลักการและได้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาในปัญหาว่า รัฐสภาจะตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เนื่องจากมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี^๑ กำหนดไว้ว่า ถ้าขอความเห็นเกี่ยวกับการเมืองแล้ว

^๑ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙ กรรมการร่างกฎหมายจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. ล่า

๑. ล่า

(๓) เรื่องซึ่งหากให้ความเห็นแล้วจะมีผลกระทบกระเทือนในทางการเมืองหรือทางการ

คณะกรรมการกฤษฎีกาจะให้ความเห็นไม่ได้ เว้นเสียแต่ว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีจะได้อนุมัติให้ดำเนินการ จึงขอให้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในทางการเมืองได้ด้วย ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) ได้มีบัญชาลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๘ อนุมัติตามที่เสนอได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุธรรม) กับได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนของส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการประชุมเมื่อวันอังคารที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๘ แล้ว ได้เสนอความเห็นเบื้องต้นต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาความเห็นเบื้องต้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) กับได้ฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมอัยการ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ผู้แทนองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และผู้แทนองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย แล้ว พอสรุปความเป็นมาได้ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาได้ชี้แจงว่า ก่อนที่จะมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติถ่ายถอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรฯ โดยนายสมบัติ ศรีสุรินทร์กับคณะนั้น ได้เคยมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันนี้มาก่อนแล้ว ๔ ครั้ง คือ ใน พ.ศ.๒๕๑๒ ใน พ.ศ.๒๕๑๘ ใน พ.ศ.๒๕๒๒ และใน พ.ศ.๒๕๒๓ แต่ทุกครั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยมีเหตุผลในการคัดค้านหลายประการด้วยกัน รวมทั้งเหตุผลที่ว่ารัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นให้ออกสิทธิคุ้มครองเฉพาะการอภิปรายในที่ประชุมของรัฐสภาเท่านั้น ไม่ได้ให้ออกสิทธิคุ้มครองไปถึงผู้ดำเนินการถ่ายทอดเสียงออกไปนอกที่ประชุมของรัฐสภาด้วย และร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะขัดต่อรัฐธรรมนูญเพราะเป็นการขยายเอกสิทธิ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์และผู้แทนองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยได้ชี้แจงว่า การถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรฯ ทางวิทยุและโทรทัศน์นั้นสามารถกระทำได้โดยไม่มีปัญหาทางเทคนิคแต่อย่างใด และได้เคยมีการถ่ายทอดมาหลายครั้งแล้ว แต่ถ้ามมีการอภิปรายโดยกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาทบุคคลอื่นแล้วก็ไม่อาจจะระงับการถ่ายทอดได้ทันทั่วทั้ง ความเสียหายต่อบุคคลซึ่งถูกกล่าวถึงนั้นย่อมเกิดขึ้นแล้ว และได้ชี้แจงต่อไปว่า ใน พ.ศ.๒๕๒๓ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๒๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งได้

ต่างประเทศ

ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีจะได้มีมติหรือมีคำสั่งเป็นการภายในให้พิจารณา

อภิปรายในการประชุมดังกล่าว โดยกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาทบุคคลภายนอก และกล่าวถ้อยคำอภิปรายดังกล่าวได้รับการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของ กรมประชาสัมพันธ์ตามคำสั่งของประธานรัฐสภาและตามมติของคณะรัฐมนตรี ต่อมา บุคคลภายนอกซึ่งถูกกล่าวถึงนั้นได้เป็นโจทก์ฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านนั้นเป็นจำเลยที่ ๑ และกรมประชาสัมพันธ์เป็นจำเลยที่ ๒ ในคดีแพ่งฐานละเมิด ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกา (ที่ประชุมใหญ่) ได้มีคำพิพากษาที่ ๑๙๒๗/๒๕๒๘ วินิจฉัยว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ นั้นได้รับเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๔^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ส่วนกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็น จำเลยที่ ๒ นั้น ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า การถ่ายทอดเสียงการอภิปรายในที่ประชุมของรัฐสภาโดย กรมประชาสัมพันธ์นั้นไม่ได้รับเอกสิทธิ์ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ อย่างไรก็ตามการที่กรมประชาสัมพันธ์ได้ทำการ ถ่ายทอดเสียงการอภิปรายนั้นได้กระทำไปตามคำสั่งของประธานรัฐสภาและตามมติของ คณะรัฐมนตรี จึงถือได้ว่าได้กระทำตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย กรมประชาสัมพันธ์จึงได้รับนิร โทษกรรมตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๔๙^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์และผู้แทนองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเห็น ว่า เนื่องจากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น มิได้ระบุไว้ชัดเจนว่าผู้ซึ่งมีคำสั่งให้ดำเนินการ ถ่ายทอดการประชุมฯ นั้นจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ ผู้แทนของหน่วยงานทั้งสองจึงยังคงมีความเป็น ห่วงอยู่ว่า ถ้าหากจะต้องมีการถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ ทางวิทยุหรือ โทรทัศน์ตามที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓)^๔ บัญญัติไว้แล้ว สำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งจะต้อง

^๒รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

มาตรา ๑๑๔ ในที่ประชุมวุฒิสภาก็ดี ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ดี ที่ประชุมร่วมกันของ รัฐสภาก็ดี สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียง ลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์นี้ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของ วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลง ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมด้วย

^๓ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๔๙ บุคคลใดเมื่อกระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายก็กระทำความผิดอัน ชอบด้วยกฎหมายก็ดี หากก่อให้เกิดเสียหายแก่ผู้อื่นไว้ร้ ท่านว่าบุคคลนั้นหาต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่

ผู้ต้องเสียหายอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้เป็นต้นเหตุให้ต้องป้องกันโดยชอบด้วย กฎหมาย หรือจากบุคคลผู้ให้คำสั่งโดยละเมิดนั้นก็ได้

^๔ร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร การประชุมของวุฒิสภา และ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา พ.ศ. ที่นายสมบัติ ศรีสุรินทร์ กับคณะเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓ ให้สำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร การ ประชุมของวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนี้

เป็นผู้จัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมอาจจะยังคงต้องรับผิดชอบในกรณีที่มีการถ่ายทอดเสียงการกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะอันเป็นการหมิ่นประมาทบุคคลอื่นออกไปนอกที่ประชุมรัฐสภา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาข้อหาหรือของรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม) ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนของส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ปัญหาสำคัญที่รัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีจะหาหรือก็คือ รัฐสภาจะตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นเป็นกฎหมายได้หรือไม่ ซึ่งในปัญหานี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เห็นว่า ในเมื่อรัฐสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติก็ย่อมจะมีอำนาจที่จะตราร่างพระราชบัญญัติใด ๆ ขึ้นเป็นกฎหมายได้ตามแต่จะเห็นสมควร ตราบใดที่วิธีการตราและเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น การที่รัฐสภาจะตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นเป็นกฎหมายได้หรือไม่ขึ้นอยู่ที่ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ หรือไม่

การวินิจฉัยชี้ขาดว่าร่างพระราชบัญญัติใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๙๐ “จะบัญญัติให้เป็นอำนาจ

ทางวิทยุกระจายเสียง โดยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคทุกจังหวัด ที่มีอยู่ในวันพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และที่จะจัดตั้งต่อไปตลอดเวลาการประชุม

ทางโทรทัศน์ โดยองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย รวมทั้งสถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ทุกแห่ง ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์แห่งนี้

ให้องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ร่วมมือในการถ่ายทอดไปยังสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคทุกแห่ง ทุกครั้งที่มีการถ่ายทอดด้วย

ทั้งนี้ ให้กรมประชาสัมพันธ์และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยทำการถ่ายทอดโดยระบบและวิธีการที่ได้ผลดีที่สุด

ฯลฯ

ฯลฯ

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

มาตรา ๑๙๐ เมื่อร่างพระราชบัญญัติใดได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๗๗

(๑) หากสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยแล้วแจ้งให้ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ในระหว่างที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการ

หน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เนื่องจากในขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่ได้ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีจึงยังไม่สามารถส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ได้ ประกอบกับรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี(ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม)โดยอนุมัติของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีว่ารัฐสภาจะตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้หรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล^๖ ก็ย่อมจะเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐบาลได้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๑๔ ในที่ประชุมวุฒิสภาที่ดี ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ดี ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาที่ดี สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์นี้ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณีและคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมด้วย”

จากบทบัญญัติในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๔ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฯได้ให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองแก่สมาชิกรัฐสภาในอันที่จะแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมได้อย่างอิสระเสรี โดยไม่ต้องคอยพะวงหรือหวั่นเกรงว่า ถ้าหากตนวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐก็ดีหรือแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาซึ่งอาจจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลเสียหายต่อบุคคลอื่นก็ดี ตนอาจจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันแก่สมาชิกรัฐสภาที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ แต่การให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองแก่สมาชิกรัฐสภาเช่นนี้ก็อาจจะมีผล

เพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังรัฐสภาต่อไป

^๖พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ.๒๕๖๒

มาตรา ๗ คณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการร่างกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) รับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือมติของคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ

ฯลฯ

กระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่นได้เพราะถ้าหากสมาชิกรัฐสภากล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่น หรือเป็นการละเมิดต่อกฎหมายโดยประการอื่น ในระหว่างการอภิปรายไม่ว่าจะกระทำไปโดยสุจริตใจหรือโดยจงใจก็ตาม บุคคลอื่นซึ่งได้รับความเสียหายจากการกล่าวถ้อยคำดังกล่าวก็ไม่อาจฟ้องร้องหรือดำเนินคดีต่อสมาชิกรัฐสภาผู้นั้นได้จึงเท่ากับว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองแก่สมาชิกรัฐสภามากกว่าที่บุคคลอื่นจะพึงได้รับตามกฎหมาย มาตรา ๑๑๔ ดังกล่าวจึงเป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๒๓^๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

ด้วยเหตุนี้เอง รัฐธรรมนูญจึงได้จำกัดขอบเขตของเอกสิทธิ์และความคุ้มครองไว้เฉพาะเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาจริง ๆ เท่านั้น กล่าวคือ สมาชิกรัฐสภาจะได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มครองก็ต่อเมื่อการกล่าวแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นนั้นได้กระทำในที่ประชุมวุฒิสภา ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะในที่ประชุมดังกล่าวย่อมมีบุคคลซึ่งจะได้ยินถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่นหรือเป็นการละเมิดต่อกฎหมายโดยประการอื่นได้เป็นจำนวนจำกัด ความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลซึ่งถูกกล่าวถึงจึงมีไม่มากนัก กรณีจึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๔ ดังกล่าวนั้นนอกจากจะมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการถูกกล่าวหาด้วยข้อความที่ไม่เป็นความจริงและเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ของตนโดยไม่จำเป็นอีกด้วย

ส่วนความในตอนต้นวรรคสองของมาตรา ๑๑๔^๘ นั้น ให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองเฉพาะ “ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร” เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความในวรรคสองนี้ได้กำหนดเงื่อนไขที่สำคัญไว้โดยชัดแจ้งหลายประการด้วยกัน คือ การโฆษณานั้นจะต้องเป็นการโฆษณารายงานการประชุม ซึ่งหมายความว่า เป็นรายงานการประชุมสภาที่ได้มีการตรวจสอบและรับรองตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การโฆษณารายงานการประชุมดังกล่าวต้องเป็นไปตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร และการคุ้มครองนั้นให้แก่ “ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา” เท่านั้น ดังนั้น การโฆษณาการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ โดยการถ่ายทอดเสียงทางวิทยุหรือโทรทัศน์จึงไม่ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มครองตามบทบัญญัติดังกล่าว

การที่บทบัญญัติดังกล่าวในวรรคสองของมาตรา ๑๑๔^๙ ได้กำหนดเงื่อนไขในการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองที่จำกัดว่าการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองแก่สมาชิกรัฐสภาตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๔ นั้นเป็นเพราะว่ามีข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างกรณีทั้ง

^๗รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

มาตรา ๒๓ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

สอง กล่าวคือ ในกรณีตามวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๔ นั้น สมาชิกรัฐสภากล่าวถ้อยคำในที่ประชุมของรัฐสภา จึงมีบุคคลซึ่งจะได้ยินการกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่นได้เป็นจำนวนจำกัด ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่ในกรณีตามวรรคสองของมาตรา ๑๑๔ นั้นเป็นการนำเอาถ้อยคำที่สมาชิกรัฐสภาออกในที่ประชุมรัฐสภาออกไปเผยแพร่ในที่ประชุมให้ปรากฏต่อสาธารณชนจำนวนมาก ผู้ซึ่งมีโอกาสได้ยินหรือได้อ่านถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่นจึงมีได้เป็นจำนวนมาก และความเสียหายที่บุคคลซึ่งถูกกล่าวถึงจะได้รับนั้นย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย

ด้วยเหตุนี้เอง บทบัญญัติในวรรคสองของมาตรา ๑๑๔ จึงจำกัดการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มครองเฉพาะ “ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายการประชุมตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร” เท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอาถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือที่มีลักษณะเป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่นหรือละเมิดต่อกฎหมายโดยประการอื่นออกเผยแพร่ให้ปรากฏต่อสาธารณชน อันจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่บุคคลซึ่งถูกกล่าวถึงโดยไม่จำเป็น

ในเมื่อบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๔ เป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปในมาตรา ๒๓^{๑๐} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ และเป็นบทบัญญัติที่มุ่งหมายจะคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกซึ่งอาจจะถูกสมาชิกรัฐสภากล่าวถ้อยคำที่เป็นการละเมิดหรือหมิ่นประมาทได้ จึงต้องตีความโดยเคร่งครัดว่าเอกสิทธิ์และความคุ้มครองตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่อาจได้รับการขยายให้กว้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายธรรมดาได้ถ้าหากรัฐสภาประสงค์จะขยายเอกสิทธิ์และความคุ้มครองดังกล่าวให้คลุมถึงการถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ด้วยแล้ว ก็จะต้องดำเนินการแก้ไขบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ส่วนร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ พ.ศ. ที่นายสมบัติ ศรีสุรินทร์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ นั้น ถึงแม้ว่าจะบัญญัติไว้แต่เพียงว่า ให้สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้จัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ และให้กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอด ฯลฯ^{๑๑} โดยมีได้บัญญัติไว้โดยตรงว่าให้หน่วยงานดังกล่าวได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มครองด้วยก็ตาม แต่ถ้าหากได้มีการตราร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้นเป็นกฎหมายแล้ว ก็ย่อมมีผลอย่างเดียวกันกล่าวคือ ในกรณีที่มีการกล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นในระหว่างการอภิปรายในที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเสียงทางวิทยุหรือโทรทัศน์ หน่วยงานดังกล่าวก็ไม่ต้องรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการละเมิดต่อบุคคลอื่น เพราะการจัดให้มีและการดำเนินการถ่ายทอดการประชุมนั้น ได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่เข้าข่ายเป็นการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๐^{๑๒}

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถ (๘)

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถ (๕)

^{๑๒}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย

นอกจากนี้ ในการอภิปรายในที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรฯลฯ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเสียงโดยหน่วยงานดังกล่าว ถ้าหากมีการกล่าวถ้อยคำที่เข้าข่ายเป็นการหมิ่นประมาทบุคคลอื่น^{๑๑}หรือเป็นการกระทำความผิดทางอาญาด้านอื่น ๆ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒^{๑๒}มาตรา ๑๑๕^{๑๓}มาตรา ๑๓๓^{๑๔}และมาตรา ๑๓๖^{๑๕}เป็นต้น หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นก็ต้องรับผิดชอบในฐานะที่เป็นตัวการร่วมกระทำความผิด^{๑๖}หรือในฐานะที่เป็นผู้สนับสนุน^{๑๗} เพราะได้กระทำการถ่ายทอดเสียงตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้และบัญญัติไว้ให้กระทำ และมีใช้เป็นผู้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จึงเท่ากับว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลเป็นการขยายเอกสิทธิ์และความคุ้มครองที่มาตรา ๑๑๔ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ได้จำกัดไว้ให้แก่”ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา”รายงานการประชุมตามข้อบังคับของ

ถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

^{๑๑}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๒}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

^{๑๓}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำการโดยมุ่งหมายจะบ่อนทำลายวินัยและสมรรถภาพของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

^{๑๔}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชาธิบดี ราชินี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๕}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๖}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๓ ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

^{๑๗}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๖ ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิด ก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีไม่รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร”เท่านั้น ให้ครอบคลุมไปถึงผู้จัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมฯ และผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมฯ ด้วย ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงน่าจะขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๕^{๒๐} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) จึงมีความเห็นว่า รัฐสภาน่าจะตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นเป็นกฎหมายไม่ได้ เพราะร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้น่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๘

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)